

84(5Қаз)

Ә 55

Ақытжан ӘЛІҚҰЛОВ

БЕТІМЕН КЕТКЕН БЕКТЕНБЕК

Бақытжан Әліқұлов

Бетімен кеткен Бектенбек

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЛМАТЫ АЛМАТЫ АЛМАТЫ
АЛМАТЫ АЛМАТЫ АЛМАТЫ АЛМАТЫ АЛМАТЫ

БАҚАЛАР АЛМАТЫ

Алматы, 2010

УДК 821.512.122-93
ББК 84 Қаз-4
Ә 55

**ӘЛІҚҰЛОВ Б.
БЕТІМЕН КЕТКЕН БЕКТЕНБЕК. – Алматы: “Нұрлы
Әлем”. 2010. – 24 б.**

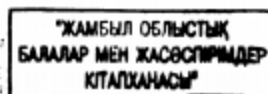
ISBN 978-601-205-125-4

Негізі Бақытжан Әліқұлов лирик акын, әрі журналист. Оның сезімге бай, бас-аяғы жинақы, жүрекке жылы тиер жауқазын жырлары Тараздан және Алматыдан жарық көрген Жамбыл облысы акын-жазушыларының ұжымдық жинақтарына енген. Сонымен қатар, оның өлеңдеріне белгілі сазгерлер ән жазып, көпшілігі облыстық, республикалық теледидар, радиоларда және түрлі сахналар мен той-тамашаларда жиі шырқалады.

Ал, соңғы кездері Бақытжан балалар тақырыбына да қалам тартып жүр. Ең бастысы оның мұндай дүниелерінде бүлдіршіндер мінез-құлқына тән әзіл мен әжуа бар. Оқуға жеңіл, көңілге қонымды, мән-мағыналы. Жеткіншек тәрбиесіне қосар үлесі мол.

9.9.1
2010.04.29

УДК 821.512.122-93
ББК 84 Қаз-4

ISBN 978-601-205-125-4

© Әліқұлов Б., 2010.

БЕТІМЕН КЕТКЕН БЕКТЕНБЕК

Еркін кетіп, еркін кеп,
Еркін ішіп, еркін жеп.
Бір бала бар жүретін,
Ойын десе елпілдеп.

Көше кезіп тектен-тек,
Бетіменен кеткен көп,
Жалқау әрі тілазар,
Аты оның – Бектенбек.

Сол Бектенбек бүгін де,
Кір-қожалақ күйінде.
Қарны ашқан соң, әйтеуір,
Қайтты кешке үйіне.

Күл-қоқысқа не түрлі,
Аунап келген секілді.
Шаңы шықты бұрқ етіп,
Қайырғанда кекілді.

Тастай салып асығын,
Үсті-басын қасынып.
Алақ-жұлақ етті де,
Үйге кірді асығып.

Кіре сала жалқауың,
Келгендей бір мал тауып,
Асықтырды апасын,
“Айран бер”, – деп, “ет бер” – деп.

Міне осындай балақай,
Біздің ерке Бектенбек.

БЕКТЕНБЕК ДЕН КӨК ЛАМЛ

Айналайын шырағым,
Өткенде де қораның
Төбесінен құладың.
Жамбасыңды ісіріп,
Сонда біраз жыладың.
Айтқан тілді ал-дағы,
Күзге дейін шыдағын.

Көктем кезі болатын,
Алмалар да көкпенбек.
Жегісі кеп сонда да,
Қызығып тұр Бектенбек.
Алманы оның алуға,
Бойы бірақ, жетпеді.
Әлін білмей сонда да,
Тыраштанып кетпеді.
Айналшықтап алманы,
Бар амалын істеді.
Таспен ұрды тимеді,
Сілкіледі түспеді.
Содан кейін ағашқа,
Шығамын деп ұмтылды.
Аласұрып жүргенде,
Балағы да жыртылды.

Қасына кеп ақырын,
Айтты атасы ақылын:
Түсінсеңші, Бектенбек,
Алма әлі көкпенбек.
Қызарып күзде піседі,
Сол кезде өзі-ақ түседі.

Саған айтқан сөзім бұл,
Тілді алмасаң өзің біл.
Ылғи да сен жүресің,
Бір пәлеге ұрынып.
Құлап тағы жүрмегің,
Беті-қолың жырылып,
Деп, атасы аяндап,
Үйге кетті бұрылып.
Ал, бірақ та Бектенбек,
Айтқан тілді алмады.
Шықты талға тырмысып,
Жұламын деп алманы.
Сынып кетіп бір бұтақ,
Құлап түсті құлдырап.
Аяқ-қолы тілінді,
Киімі де бүлінді.

Бұл қызықты байқаған,
Келді атасы қайтадан.
Сипап оның маңдайын,
Сұрап жатыр хал-жайын.
Білмей отыр Бектенбек,
Атасына не дерін.
Түсінгендей өзі де,
Үлкендердің сөзіне
Құлақ асу керегін.

Алмаса айтқан тілді кім,
Осындай болар тірлігі.

Арманын, аамасы

– Бар ма, балам,
Тағы да қалған.
Алқызыл алмаң?
Тәтті екен балдан,
Әкеп ең қайдан? –
Деді әкесі Қалдан.

– Апама барғам,
Күзгі талдан
Үзіп алғам, –
Деді Арман.

Апасының үйінде,
Тал жоқ алма салатын.
Ақша да жоқ Арманда,
Алма сатып алатын.

Арман бірақ айтпады,
Басқа үйдің бағына,
Бұқпантайлап барғанын.
Кешегідей тағы да,
Алманы ұрлап алғанын.

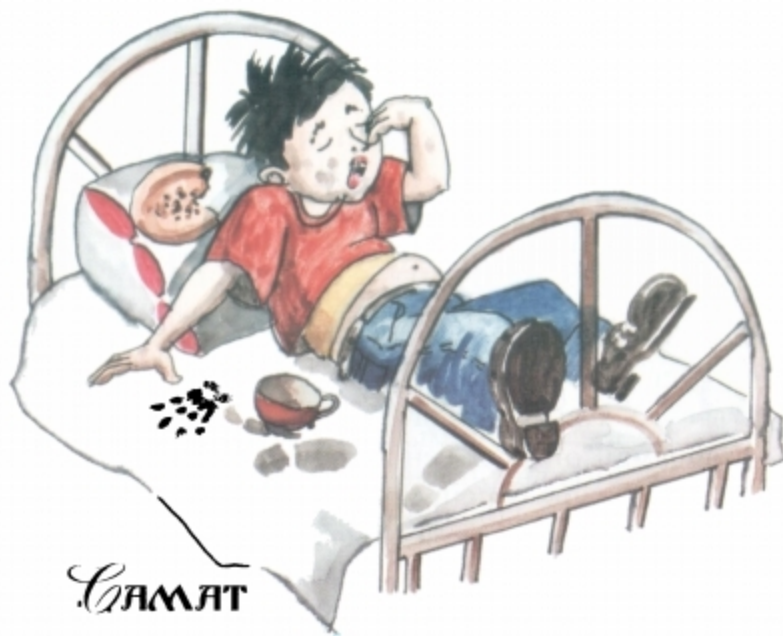
ШЕГІРТКЕ МЕН ҚОҢЫЗ

Бір шегіртке шешіп тастап шекпенін,
Қолына алды өткір жүзді кетпенін.
Шілде күні шып-шып терлеп, бір өзі,
Шауып шықты бақтың арам шөптерін.
Шегірткенің ұнамай бұл тірлігі,
Қоңыз досы келді оған бір күні.
– Сен байғұсты шаршады деп келіп ем,
Демалсаңшы, шылым шегіп менімен, –
Деп жолдасын алдап-арбай бастады
Сөйтіп оның ақыл-ойын лаптады.
Шегіртке де елтіп қоңыз сөзіне,
Істеп жатқан бар жұмысын тастады.

Осылайша қолын үзіп көп істен,
Көк түтінді будаттаты Қоңызбен.
Көбіп қалып, Шегірткенің анасы,
Шыбық алып, шықпыртты-ай кеп баласын.
– Маған емес, ұрсыңызшы Қоңызға,
Сол ғой мені айналдырған доңызға.
Дегі Шегіртке тұра қашты шырылдап,
Атты суға, аузындағы шылымды ап.
– Кінәлама Қоңызды сен жазғырып,
Сасып өзі, жүре берсін мәңгіріп.
Біреуде емес, өзінде ғой ақылың,
Әр ісіннің пайымдағын ақырын.
Дегі анасы айтты сөздің дұрысын,
Ендігісін өзің білгін, батырым...

САМАТ

Ойнаса да күнімен,
Құмары бір қанбайды.
Кір-қожалақ түрімен,
Ақ төсекте аунайды.

Дастарханға отырса,
Беті-қолын жумайды.
Достарына қосылса,
Сабаққа бет бұрмайды.

Сабақтан көп қалады,
Екі мен үш алады.
Көрдіндер ме, осындай,
Самат сынды баланы.

Күшігім

Кішкентай менің күшігім,
Саққұлақ, сезгіш пысығым.
Кой бағып, үйді күзетіп,
Тындырар күнде ісі мың.
Сүйкімді, адал күшігім,
Айнымас досы кісінің!

ШЫБЫНДАР

Эй, шыбындар, шыбындар,
Үйден дереу шығындар.
Тоздырдыңдар жүйкемді,
Сендерді көрсем жыным бар.

- Отырғанда түстеніп,
- Ластайсындар үстелді.
- Үйімде жүрген күндерің,
- Осыменен бітті енді.

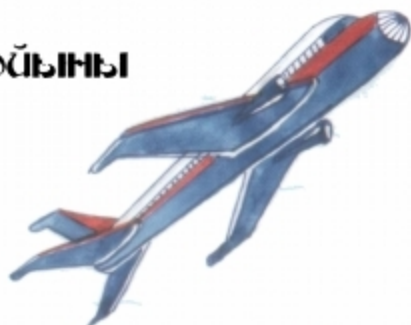
Кіш-кіш, қане, шыбындар,
Үйден жылдам шығындар.
Тазалықты білмейтін,
Үйге қарай құрындар.
Енді біраз сол жақта,
Сән-салтанат құрындар
Кір-қожалақ шыбындар!

Таңқалдыру ойыны

(Өтірік өлең)

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Ұшақпенен жарысты,
Ерттеп мініп ала атты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Жүз күн желіп жүгірді,
Түріп алып балақты.

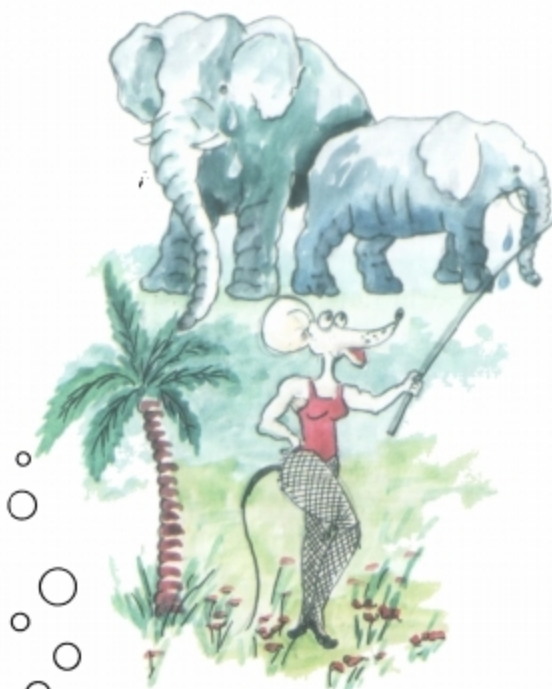
Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
От жаққызып балыққа,
Тілімен шоқ жалатты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Жалмап қойды ыстықтай,
Тоғыз қазан тамақты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Жұлдыздарды жинап ап,
Достарына таратты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Үйде тұрған ілулі,
Жұтып қойды сағатты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Қолмен ұрып сындырды,
Қара темір қалақты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Итке сурет салғызды,
Беріп қалам, паракты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Шыбық беріп тышқанға,
Екі пілді сабатты.

Таңқалдырып алапты,
Өзіне Қанат қаратты.
Үйлендіріп, той қылды,
Айна менен тарақты.

“Бала екен деп, талантты”,
Ел мақтады Қанатты.
Көрген жұртты осылай,
Таңқалдырып, таратты.

АҒЫР АҒАҒА

АҒАҒА

Ауыздықтап аюды,
Мініп алдым жақсылап.
Айдарымнан жел есіп,
Мәз боп келем шапқылап.
Аю шіркін, шайтаннан,
Шабады екен қаттырақ.

Кең даланы жаңғырттық,
Үндістердің әнімен.
Біздің үйге келген соң,
Таныстырдым бәрімен.
Бақтым сосын аюды,
Әңгелектің дәнімен.
Айрылмастай дос қылып,
Жүрмін оны әлі мен.

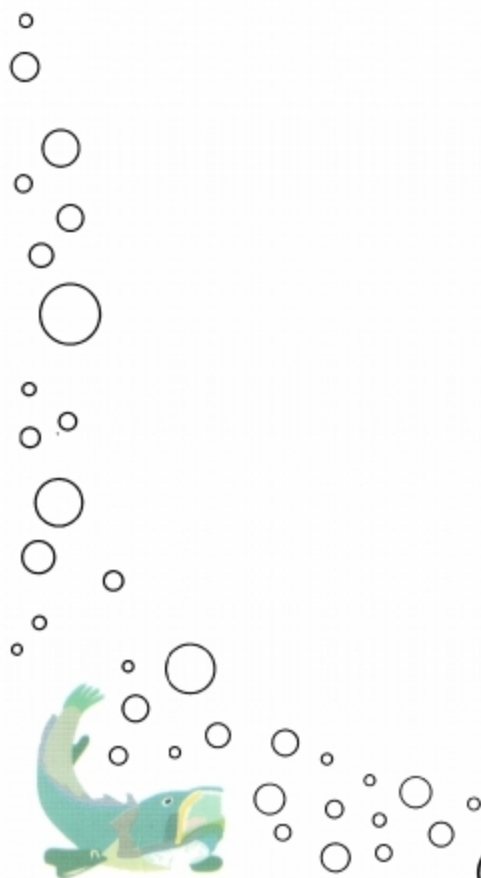
Бірте-бірте аюға,
Қазақ тілін үйреттім.
Ән айтқызып, одан соң,
“Қамажайды” билеттім.
Мұрт-сақалын қырсын деп,
Әдемі боп жүрсін деп.
Алып келдім шетелден,
Бір тоннасын “жилеттің”.
Үйлендірдім сөйттім де,
Семізіне үйректің.
Мұндай ақылды аюлар,
Сібірде де сирек тым.

“ЖАМБЫЛ ОБЛЫСТЫҚ
БАЛАЛАР МЕН ЖАСОСЫРМДЕР
КІТАПХАНАСЫ”

Есек сауып күніге,
Шелек-шелек бал іштім.
Шошқаларымды тағалап,
Құс жолын мен жағалап.
Шетіне жеттім ғарыштың,
Сөйтіп, Алдар көсемен,
Сол жерде алғаш таныстым.
Ол да сонда жүр екен,
Өлді десек тірі екен.
Жасын оның сұрап ем,
Менен кіші іні екен.
Екеуміз жақсы дос болып,
Бір жыл сонда жүрдік біз.
Ғарыштағы ғажайып,
Көк теңізде жүздік біз.
Шашымыздан тор жасап,
Су перісін сүздік біз.
Өтірікті ол өкіртіп,
Айтады екен үздіксіз.
Оның әрбір сөзіне,
Рахаттанып күлдік біз.

Балағымды түрдім де,
Балапанды міндім де.
Астанаға асықпай,
Барып келдім бір күнде.

Әдір досымның жазда алып шанасын,
Араладым қазақтың кең даласын.
Сосын құмда сырғанауды үйреттім,
Конькименен көршіміздің баласын.

Қасқырды қойлар қуып жүр,

- Тиме енді бізге деп.
- Бұқаны ешкі қуып жүр,
- Енді мені сүзбе деп.

Қамшы қылып жыланды,
Ерттеп міндім құланды.
Мінбес едім бұл аңды,
Қасыма кеп қасынып
Өзі оның сұранды.
Қуып сосын қоянды,
Басып оздық қыранды.

Күрбаканы мініп ап,
 Көк мұхитты шарладым.
 Ұшқан құстай зымырап,
 Кемеңнен де қалмадым.

Идім сосын, дәу қармақ,
 Сабын жонып балғаның.
 Қауып еді майшабақ,
 Сынып кетті қармағым.

Шақырған соң күнде апам,
 Қайтып келдім ауылға.
 Тойынсын деп құрбақам,
 Жайдым жүз күн қауынға.
 Алғыс айтты ол тойғасын –
 Қауын еккен қауымға.

ЖАҢЫАТПАШ

Ақан атын ерттеді,
Есет есек ерттеді.
Сосын олар ит ертіп,
Аң аулауға беттеді.

Мазмұны:

Бетімен кеткен Бектенбек.....	3
Бектенбек пен көк алма.....	5
Арманның алмасы.....	9
Шегіртке мен сасық қоңыз.....	10
Самат.....	12
Күшігім.....	13
Шыбындар.....	14
Таңқалдыру ойыны	15
Өтірік өлеңдер.....	16
Жаңылтпаш.....	23

Бақытжан Әліқұлов “Бетімен кеткен Бектенбек”

“НҰРЛЫ ӘЛЕМ” баспасы
Президенті – Жарылқасын ДӘУЛЕТ

Редакторы – Асқаржан Сәрсек
Компьютерде терген – Жазира Нұрғалиқызы
Дизайнер – Гүлнұр Алтаева
Беттеген – Раушан Өскенқызы
Суретін салған - Бақтыбек Сия

Теруге 03. 12. 2009 ж. жіберілді. Басуға 9. 02.2010 ж. қол қойылды.
Қалпы 84 x108 1/16. Қағазы Финдық борлы қағаз. Офсеттік басылыс.
Баспа табағы 1,5. Таралымы – 1000 дана.

Тапсырыс N 7

“Нұрлы Әлем” баспасының өз баспаханасында басылды.
481333, Алматы облысы, Қарасай ауданы,
Алмалыбақ ауылы, Ерлепесов көшесі 1 үй.

“НҰРЛЫ ӘЛЕМ” баспасының телефоны:
Алматы 8-(727) 276 30 10

Жаңы т. ж. а
Әліпқұлов

Жамбыл ОБЖК

2150000 367264

350

